

**ДРУГА МІЖНАРОДНА АЛГЕБРАЇЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
В УКРАЇНІ, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ
ПРОФЕСОРА Л. А. КАЛУЖНІНА**

З 10 до 15 травня 1999 р. спочатку в Києві, а потім у Вінниці проходила Друга міжнародна алгебраїчна конференція в Україні. Перша така конференція відбулася в серпні 1997 р. в с. Брусино Красно-Лиманського району Донецької області на базі пансіонату „Наука” Донецького наукового центру Національної академії наук України. Тоді ж було прийнято ухвалу проводити міжнародні алгебраїчні конференції в Україні кожні два роки. Організаторами Другої конференції були: Київський університет ім. Т. Шевченка, Львівський університет ім. І. Франка, Гомельський університет ім. Ф. Скорини та Вінницький педагогічний університет ім. М. Коцюбинського. Її було присвячено 85-й річниці від дня народження видатного математика і педагога, засновника кафедри алгебри та математичної логіки Київського університету ім. Т. Шевченка проф. Л. А. Калужніна на відзначення його заслуг у становленні алгебраїчних досліджень, підготовці педагогічних кадрів вищої кваліфікації та розвитку математичної освіти в Україні. Оргкомітет конференції було затверджено в такому складі: ректор Вінницького педагогічного університету, проф. Н. М. Шунда (голова), професори В. В. Кириченко (заступник голови), В. І. Суцанський (заступник голови), І. В. Протасов (Київський університет ім. Т. Шевченка) та В. О. Устименко (університет “Кієво-Могилянська Академія”), доктори фіз.-мат. наук В. В. Сергійчук та М. С. Черніков (Інститут математики НАН України), професори М. М. Зарічний та М. Я. Комарницький (Львівський університет), професор П. М. Гудивок (Ужгородський університет), ректор Гомельського університету, чл.-кор. АН Республіки Білорусь, проф. Л. О. Шеметков, проф. В. С. Монахов (Гомельський університет), акад. АН Молдови, проф. Ю. М. Рябухін (Інститут математики АН Молдови), доц. В. М. Усенко (Слов'янський педагогічний інститут), доц. Б. В. Новіков (Харківський університет), проректори Вінницького педагогічного університету І. О. Рокицький, С. В. Подолянчук, декан фіз.-мат. факультету Вінницького педагогічного університету доц. А. В. Мозговий, доценти Ф. М. Сохацький, В. С. Трохименко (Вінницький педагогічний університет).

Основним завданням конференції було широке обговорення і оцінка стану основних напрямків досліджень в Україні з сучасної алгебри та її застосувань.

До початку конференції було видано збірник тез доповідей, поданих на конференцію, під назвою „Друга міжнародна алгебраїчна конференція в Україні, присвячена пам'яті професора Л. А. Калужніна (1914–1990)” та збірник матеріалів і спогадів про Л. А. Калужніна, в якому також передруковано деякі оригінальні матеріали з інших видань, наприклад написану до 150-річчя Київського університету ім. Т. Шевченка та 25-річчя кафедри алгебри та математичної

логіки статтю Л. А. Калужніна, С. Т. Завало, Ю. А. Дрозда з журналу „Вісник Київського університету” за 1984 рік.

У роботі конференції взяли участь 86 алгебраїстів з різних міст України, а також з Білорусі, Болгарії, Молдови, Канади, Польщі, Росії. Зауважимо, що найбільш представницькою на Вінницькій частині конференції була Львівська алгебраїчна школа (26 учасників).

Київська частина конференції відбулася 10 травня на мех.-мат. факультеті Київського університету. Відкрив її вступним словом декан мех.-мат. факультету, чл.-кор. НАН України М. О. Перестюк, який високо оцінив роль професора Л. А. Калужніна в історії української науки і освіти, привітав учасників конференції від імені керівництва університету. Директор Інституту математики НАН України, акад. НАН України А. М. Самойленко в своїй промові зазначив, що Київська алгебраїчна школа, до створення якої значних зусиль доклав проф. Л. А. Калужнін, нині відома в усьому світі, і проведення міжнародних алгебраїчних конференцій в Україні тільки сприятиме її зростанню і процвітанню. Він поділився також особистими спогадами про Льва Аркадійовича, якого пам'ятає ще з студентських років, і побажав конференції успішної роботи. З доповіддю „Лев Калужнін: життя і праця” виступив проф. В. І. Суцанський.

Після цього своїми спогадами про Л. А. Калужніна поділились чл.-кор. АН Республіки Білорусь, ректор Гомельського університету ім. Ф. Скорини Л. О. Шеметков, члени-кореспонденти НАН України професори М. Й. Ядренко і М. О. Перестюк, професори П. М. Гудивок, В. В. Кириченко, Г. О. Цейтлін, доц. І. Д. Іванюга (перший учень Льва Аркадійовича в Україні), співробітник Інституту кібернетики НАН України М. М. Глазунов.

Було заслухано також дві пленарні доповіді: „Примітивні множини і автоморфізми” (Ч. К. Гупта (Вінніпег, Канада)) та „Алгебра класів груп” (Л. О. Шеметков (Гомель, Білорусь)).

Вінницьку частину конференції 12 травня в актовому залі педагогічного університету відкрив проф. В. В. Кириченко. Із вступною промовою виступив голова оргкомітету конференції проф. Н. М. Шунда. В ній він охарактеризував систему навчання у Вінницькому педагогічному університеті, його структуру; розповів про основні досягнення колективу викладачів та студентів. Було підкреслено велике значення наукових конференцій у житті університету, зазначено, що дана конференція є найбільшою з міжнародних наукових конференцій, які проводилися на базі університету.

На пленарних засіданнях було заслухано такі доповіді: „Алгебраїчні праці Л. А. Калужніна” (В. І. Суцанський (Київ)); „Зображення скінченних груп над комутативними локальними кільцями та їх застосування” (П. М. Гудивок (Ужгород)); „Підгрупи скінченних груп Шмідта” (В. С. Монахов (Гомель, Білорусь)); „Розмірності підгрупи” (Н. Гупта (Вінніпег, Канада)); „Числові характеристики бінарних алгебр” (Я. Галушка (Краків, Польща)); „Теорія метаалгебр та її застосування” (Г. О. Цейтлін (Київ)); „Групи з умовами π -мінімальності” (М. С. Черніков (Київ)); „Класи подільних і редукованих модулів” (О. І. Кашу (Кишинів, Молдова)); „Симетрії і розфарбування: деякі результати і відкриті проблеми” (Т. О. Банах (Львів), І. В. Протасов (Київ)); „Майже-кільця перетворень” (В. М. Усенко (Слов'янськ)); „Суперпозиції багатомісних функцій” (В. С. Трохименко (Вінниця)).

Слід зазначити, що особливе зацікавлення учасників викликала доповідь видатного канадського математика Н. Гупти, в якій було охарактеризовано авторське розв'язання однієї з найвідоміших проблем теорії групових кілець — проблеми вимірних підгруп.

Секційні доповіді та короткі повідомлення доповідалися на трьох секціях:

1. Групи і топологічна алгебра (рада секції: професори М. М. Зарічний, Ф. М. Лиман, В. С. Монахов та І. В. Протасов, д-р фіз.-мат. наук М. С. Черніков).

2. Кільця, модулі і теорія зображень (рада секції: професори П. М. Гудивок, О. І. Кашу, В. В. Кириченко і М. Я. Комарницький, д-р фіз.-мат. наук В. В. Сергійчук).

3. Напівгрупи і універсальні алгебри (рада секції: д-р Я. Галушка, професори Ю. М. Рябухін і В. І. Суцанський, доценти Ф. М. Сохацький і В. С. Трохименко, проф. Г. О. Цейтлін, доц. В. М. Усенко).

Всього на секційних засіданнях було заслухано 42 доповіді і короткі повідомлення. Найбільш цікавими доповідями з першої секції були: „Симетричні слова в 3-нілпотентних групах малих клонів” (В. Голубовські (Глівіце, Польща)); „Два питання Ф. Саса” (О. Д. Артемович (Львів)); „Локальний метод Хартлі” (М. Т. Воробйов (Гомель, Білорусь)); „Категорна версія теореми Ліфшица – Нобеліна – Понтрягіна” (М. М. Зарічний (Львів)); „Про вільні добутки, які породжуються скінченними автоматами” (А. С. Олійник (Київ)).

Серед доповідей на другій секції слід відзначити такі: „Уніпотентні матричні групи над тілами” (В. М. Петечук (Ужгород)); „Скінченні модулі над псевдо-локальними полями” (В. І. Андрійчук (Львів)); „Центральні поліноми і симплектична інволюція” (Ц. Рашкова (Софія, Болгарія)); „Про канонічний вигляд оператора, що діє в довільному градуйованому просторі” (В. М. Бондаренко (Київ)); „Лінійні оператори в просторі з невід’ємно визначеним скалярним добутком” (В. В. Сергійчук (Київ)).

З доповідей на третій секції відзначимо: „Про алгебри Гільберта” (В. Дудек (Вроцлав, Польща)); „Про конгруенції n -арних груп” (О. М. Гальмак (Могильов, Білорусь)); „Про деякі групи, пов’язані з квазігрупами” (В. М. Щербаків (Кишинів, Молдова)); „Ендоморфізми вільних груп” (В. М. Усенко (Слов’янськ)).

Учасникам була запропонована прекрасна культурна програма: концерт студентів музично-педагогічного факультету — учасників художньої самодіяльності університету, виступи фольклорних ансамблів. Відбулися також екскурсії до меморіального музею М. М. Коцюбинського та до музею-садиби М. І. Пирогова — одного з наймальовничіших куточків Вінниччини.

Заключне пленарне засідання конференції відбулося 15 травня. На ньому було підведено підсумки роботи конференції і прийнято рішення провести чергову Третю міжнародну алгебраїчну конференцію в Україні в 2001 році на базі Сумського педагогічного інституту.

В. В. Кириченко, В. І. Суцанський